

✓ สงฆ์ พิธีกรรมคนล้านนา ชะง่อนการสร้างขวัญกำลังใจ

จิตใจคนเรา ย่อมมีความผูกพันกับความกล้า ความหวาดกลัว ซึ่งเป็นสิ่งธรรมดาๆ ของทุกชีวิต และผู้คนในสังคมเราไม่อาจไปบลบลว่าสังคมใด่งเจ้า หรือสังคมใด่งมงาย เพราะมันเป็นความเชื่อ เป็นความคิดที่จะให้ผู้คนในสังคมนั้นๆ เกิดกำลังใจ เกิดความกล้า ร่วมกันจัดโรคภัยต่างๆ ให้หมดสิ้นไปจากสังคมที่พวกเขาได้มีส่วนร่วมอยู่ ดังนั้นบ่อยครั้งเรามักจะได้ยินคนบางคนกล่าวหาว่าคนนั้นใจ คนนั้นมงายไร้สติ แต่ผมว่าคนที่ว่าเขานั้นแหละมันไร้สติที่ไปว่าคนอื่นเขา อย่างเช่นการสงฆ์ ซึ่งเป็นพิธีกรรมหนึ่งในสังคมล้านนาบางถิ่นกระทำกันอยู่

คนเราเมื่อมีความทุกข์ หรือประสบเหตุเภทภัยที่ไม่พึงประสงค์ ก็จะมีคนที่มีชะง่อน ปัญญาคิดหาทางรวมกลุ่มโดยใช้พิธีกรรมต่างๆ ให้ผู้คนมารวมกัน เพื่อเสวนา พดลคหาแนวทางแก้ไข อย่างเช่นการทำพิธี

สงฆ์ที่พออุยบุญทาล่าวว่า “ผู้คนสมัยก่อนอยู่ใกล้ชิดกันด้วยความอบอุ่นในหมู่บ้าน สังคมชนบท โดยมีพิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรมเป็นสายใยเกี่ยวยึด พันผูกหัวใจของทุกคนเข้าไว้ด้วยกัน จึงทำให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขอย่างแท้จริง โดยเฉพาะเมื่อมีเหตุร้าย เหตุที่ต้องทนทุกข์ได้ยาก ชาวบ้านต่างช่วยกันหาทางออกด้วยพิธีกรรมสงฆ์ หรือสงฆ์ที่ทำให้เป็นสาเหตุแห่งความหายนะทั้งปวง”

พิธีกรรมการสงฆ์ หรือสงฆ์ที่เลวร้ายให้สังคมล่มจม เดือดร้อน วนวาย ชาวบ้านจะร่วมกันนำสิ่งของต่างๆ ตามที่พิธีกรรมแต่ละอย่างได้กำหนดไว้ ที่หลัก เลี้ยงไม่ได้ เช่น มีสวดยดอกไม้ ข้าว ขนม ของกิน

ของใช้ต่างๆ หากเป็นสิ่งเลวร้ายเกิดกับสัตว์เลี้ยง ก็จะทำนำดินมาปั้นรูปสัตว์ต่างๆ ที่มีการเลี้ยงไว้ในหมู่บ้านใส่ลงในแผ่นและไม้ไผ่สานจำนวน 4 และ

เมื่อถึงเวลานัดหมายชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์มาสาวด ถอนชืด หรือสิ่งที่เป็นอัปมงคล หรือสิ่งชั่วร้าย สิ่งที่ไม่ต้องการให้ออกไปจากหมู่บ้าน โดยสมมุติว่าสิ่งเลวร้ายที่มีอยู่เหล่านั้นจะตามติดเครื่องสังเวยเครื่องบูชาที่จัดไว้ออกไปจากหมู่บ้าน แล้วผู้คนจะนำสิ่งของเครื่องบูชาดังกล่าวออกไปส่งวางไว้ตามถนนภายนอกหมู่บ้าน โดยจะวางไว้ทั้งสี่ทิศของหมู่บ้าน แต่ที่แน่ๆ ต้องห่างหมู่บ้านออกไปไกลๆ ไกลเท่าใดยิ่งดี

หลังจากผู้คนนำเครื่องบูชา เครื่องสังฆ์ออกไปแล้วผู้ที่เหลืออยู่ในพิธีก็จะมาพูดคุยกัน ร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อช่วยกันแก้ไขหาทางออกให้สิ่งที่เลวร้าย สิ่งที่เป็นอัปมงคล สิ่งที่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ร้อนต่างๆ ซึ่งชาวล้านนาเรียกว่า “ตัวชืด” ให้จางหาย คลายสิ่งเลวร้ายลง หรือให้หมดไปจากสังคมหมู่บ้าน

พิธีการสงฆ์ ยังมีให้เห็นกันอยู่ทั่วไปในสังคมล้านนา แม้ปัจจุบันโลกกำลังอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์เรียกกันว่าเจริญสุดๆ ยิ่งกว่ายุคใดที่ผ่านมาแต่เรื่องเกี่ยวกับชืดก็ยังมีความขึ้นเพราะชืดเป็นสิ่งเลวร้าย ยิ่งเจริญก็ยิ่งมีชืดในสังคมมากขึ้นเพราะมันทำให้สิ่งที่ดีงาม ประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมเสียไปจนเกิดประเพณีวิกฤติ ถึงเวลาแล้วชาวล้านนาต้องช่วยกันสงฆ์.

แหล่งข้อมูล สัมภาษณ์พ่อหมอพื้นบ้านอายุ 78 ปี จำนวน 1 คน

ภาพ แต่ละสงฆ์ในหมู่บ้านกิ่งอำเภอแม่อน จ.เชียงใหม่

โดย... นิคม พรหมมาเทพย์

แต่ละสงฆ์